

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Marik Ernő

Cím: Szükség van-e az új Dunahidakra?

Forrás: Nemzeti Ujság

3n

(Hely)

1926. 12. 25.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Old

Osztályozás

Tárgy

624.2

Hely

Idő

"1926"

Személy

Közp. nyd

Szükség van-e az új Dunahidakra?

Írta: Marik Ernő

Ugy a közelmúltban a polgármesteri szék birtoklásáért lefolyt harcban, mint a most folyó választási küzdelemben is szó esik az óbudai és Boráros-téri hidak építéséről. Akkor a polgármesteri méltóságra pályázó főpolgármester, Ripka Ferenc helyezte kilátásba, hogy a kormány ezt a két hidat, melynek létesítéséről még békeidőben szó volt, fölépítteti, ha ő kerül a városi adminisztráció élére, most pedig maga a miniszterelnök a vigadói nagygyűlésen mondta be ezt a tagadhatatlanul nagyjelentőségű „schlagert”.

Távol áll tőlem annak feltételezése, hogy Bethlen István akár az első, akár a második esetben a két hid létesítését tisztán politikai mézesmadzagnak alkalmazza céljai elérésében. Korántsem. Neki ilyesmire ma egyáltalán szüksége sincsen, mert hisz így is, úgy is oly többséggel kerül vissza az országgyűlésre, hogy szinte azt fogja mondani, hogy abból „kevesebb” több lenne. De ettől eltekintve, a miniszterelnök sokkal reálisabb politikusnak bizonyult az évek folyamán, semhogy meggyőződése ellenére, bárminő jelszavakkal menjen küzdelembe, bárminő tetszetősek legyenek is azok sokak szemében. Ha tehát ő igéri Budapestnek az említett két újabb Dunahidat, akkor komolyan gondol is azok létesítésére, mert ezek szükségességét a hozzá közelálló hangoztatták. Lassuk már most, vajjon a közel egyharmadára csonkított magyar haza fővárosának tényleg szüksége van-e ezen két, óriási összegeket felemésztő hidra s nem kellene-e azok létesítését más, mindenkép közelebb fekvő investíciós munkálatok-

nak megelőznünk? Mert hiszen azt a sok millió aranykoronát vagy pengőt a közjavára sokféleleképpen lehet hasznosan befektetni, ha nem is épül fel az említett két hid.

Ugy a közönség, mint a miniszterelnök ur szemében a két hid fontosságát azzal indokolták, hogy azok létezése a hidfők körüli nagy területek beépítését hozná magával, ezzel megindulna a magánépítkezés, csökkenne a munkanélküliség, nemkülönben a lakásínség is.

Nos, ez úgy hangzik, mintha Budapesten az építkezés azért szünetelne 12 ék esztendeje, mert a tervezett két hid körüli vidéken kívül már minden egyéb hely teljesen be volna építve s csak a hidakba fektetendő aranymilliók révén lehetne még hozzáférhető házhelyekre szert tenni, melyek híjján fővárosunk fejlődése lehetetlen.

Hogy ez mennyire nincs így s merőben téves beállítás, mutatják a következő megállapítások, melyeket ép egy minapi egységspárti nagygyűlésen, Budán szakembertől hallottam.

A főváros összterülete, a Dunameder nélkül, 18.861 hektár; vagyis kétharmada az egész Hortobágnak, melynek ősi visszamaradottságával annyira kérkedünk. Ebből a budai oldalra kerek 10.000 hektár esik. A Budapesten létező összesen 16.200 házból 6100 ház áll Budán s ebből nem kevesebb mint 4000 ház csúszón földszintes! Helyesen jellemezte tehát az illető szónok egész Budát, egy-két kivételtől eltekintve, egy igen nagy falunak. Mert egész Óbuda, Újlak, de még a Víziváros és Krisztinaváros nagy része, a tel-

Székesfővárosi házinyomda 1923

jesen lerombolt Tabán a legjobb esetben is csak egy nagy vidéki város képét mutatják, melyekben néha utcahosszat se találunk emeletes házat, de igen sok viskót, sőt üres telket is. Ha tehát a macántöke építeni tud és építeni akar, nem kell neki Óbuda legvégére, vagy a szemben levő Vizafogó árterületre mennie, melyek még nem is a város központjától, hanem csak a Nyugoti pályavandartól is 3-4 kilométerre vannak; de még a Lávamányosi árterületre sem, sem a Boráros-térről északra elterülő, az ottani tehermálvaudvar és a malmok és csárak által a vesztői összekötő-hidig a Dunától elzárt kietlen pusztaságra.

Avagy kiépített-e már az Annyalföld, a József- és Ferencváros? Kőhánváro! nem is szólva! Vagy talán ezeknek beépítését is a főváros periferiáim létesítendő hidak hiánya okozza? E helyeken is talantul földszintes házak s a háználküli telkek egész sora terpeszkedik számtalan utcaikon városig.

Tagadhatatlan, hogy a város központja közelében sok ezernyi hely van ma is mely beépítésre vár, hol a lakók tizezreit lehetne lakáshoz juttatni, ha akadna építetők s nem kell a külterlekre menni, hol többnyire más városi közműnek sincsenek, melyeknek létesítése óriási terhe-

ket róna a főváros polgárságára.

A főváros Statisztikai Évkönyve szerint Budapest 928.996 lakosa közül 403.346, tehát majdnem a fele, 1 szoba-konyhás lakásban tengődik, 2232 családnak pedig csak konyha jut, míg 236.179 lakó dícese-kedhetik azzal, hogy kétszobás lakásban élhet. Amikor ezek szerint a lakosság 70%-a ily szerény módon és úgy van elhelyezve, hogy e lakások több mint 50%-a tulzsfoltan lakott; mikor több ezre e lakásoknak nem bir konyhával sem és

több száz *pincelakásban* is laknak emberek, lehet-e akkor államnak-városnak egyaránt sürgősebb teendője, a *lakásépítkezés* előmozdításánál? Szerintem s minden józanul gondolkodó ember szerint *nem* lehet!

3. sz.

Nem mondom, hogy az állam maga építsen. Hogy ez hová vezet, azt már az eddigi próbálgatásokból láthattuk. De nem is lehet az állam feladata. De igenis feladata s elsőrendű kötelessége a *magánépítkezést*, melynél majd az egész ipar mint szállító és munkáltató érdekelve van, *minden erejével elősegíteni*. Ahelyett, hogy oly költséges hidakat építtessen, melyekre égető szükség nincsen, bocsássa az ezekre szánt összegeket bizonyos feltételek mellett házépítő magánfelek rendelkezésére, akár német mintára, akár máskép, de úgy, hogy ebből az építetőnek *tényleg* segítség nyujtassék s egész bizonyos, hogy a házépítkezés erőteljesen megindul. Pláne, ha a város maga is kedvezményeket nyujt ott, ahol nem kényszerítik, holmi „Kertváros“-nál rengeteg közművek létesítésébe.

Hogy a tervbe vett két hid mibe kerül, nem tudom; valószínűleg más se. De a Boráros-téri hid, az ottani széles vasutivágányzatok áthidalásával 500 méterre tehető, az óbudai meg épen 7—800 méter hosszúra. Az 1872—75-ben épült, 600 m hosszú Margithid 10.000.000 aranykoronába került, az 1894—96-ban épült 330 m hosszú Ferenc Józsefhid öt millióra. Az azóta bekövetkezett drágulást, az új hidak hosszát és az építésükkel járó nehézségeket, rendelkezéseket stb. tekintve, létesítésükhöz bizvást mondhatjuk, vagy 30 millió aranykorona lesz szükséges. Talán ennél is több. Hidaknál ezt pontosan úgy sem lehet előre megállapítani, mint azt az Erzsébethid esete is mutatta, mely

11 és fél milliót emésztett meg s — ma sem kész.

Harminc millió aranykorona annyi, mint 435 milliárd papirkorona. Ezt az összeget 50%-os állami építési kölcsönnek véve, ily módon ez összeg *kétszerezésért* épülhetnének magánlakások, mit elősegítendő, maga a város is adhatna 10%-os városi kölcsönt, míg esetleg további 10%-ot a banktőkének *kellene* első betáblázásra s törlesztésre adniok. Ezzel szemben az építetőnek 30% tőkét *kellene* az építkezésbe befektetnie s tartozását 20—25 évi annuitással törleszteni, esetleg előbb is. Minthogy a hidak építkezése, ha komolyan hozzáfognak, eltart vagy 5 évig, ezt az építési kölcsönt sem 1 év alatt *kellene* folyósítani. Vegyesen 2 és 3 szobás rendes lakásokat véve alapul, *átlagosan* egyre nem jutna több 200 milliónál s így az említett summából hozzávetőleg 4350 két-, illetve háromszobás lakás épülhetne *a város belsejében*.

A két hidra *békében* sem volt szükség, de *pénz sem*, holott akkor 21 millió *ország* fővárosa voltunk. Ma illene szerényebbnek és okosabbnak lennünk. S ott, ahol a kincstár elnézte azt, hogy Duna által kettészelt Budapest az ur 1926-ik esztendejében *még a legprimitívebb propeller-közlekedés híján maradjon*, ott ne akarjuk a közlekedést *hidépítéssel* s mindjárt kettővel javítani; legfeljebb úgy *választások* idején. A szegény óbudaiakon *máskép* is lehet segíteni.

Ha ezt az ügyet a miniszterelnök *urnak ebből* a szempontból fogják előtárni, azt hiszem ő is amellet lesz, hogy a hidprojectumok megvalósításával még várhatunk. Annál inkább, mert a *házépítés* aránytalanul *több* kezét foglalkoztat, mint a hidépítés. Először, mert kevésbé komplikált s másodsor, mert olcsóbb és *minden* fajtájú iparosnak juttat munkát Munkát és lakást.